

दैनिक

सह्याद्रीचा रत्नवार

www.sahyandrinews.com

• संस्थापक संपादक : मारोती नारायण घुमे •

(महाराष्ट्र) • वर्ष ०१ वे • अंक २३ • Title - Code :- MAHMAR4951 • मंगळवार दि. १० ऑक्टोबर २०२३ • पाने ४ • पान १ • मो. ९०९१७०८८४० • किंमत २ रु.

अपर जिल्हाधिकारी कार्यालयावर धडकले पिवळे वाढळ

शिवाजी मोर्यो यांच्या निषेधार्थ माना जमात बांधवांचा भव्य मोर्चा

चिमूरु | प्रतिनिधी

चिमूरु येथे माना जमातीचे वरीने माजी मंत्री शिवाजी मोर्यो यांनी केलेल्या असंविधानिक वक्तव्याच्या विरोधात माना जमातीच्या वरीने हजारो संघेने पिवळे वस्त, टोपी परीधान करून हे वाढळ अपर जिल्हाधिकारी कार्यालयावर धडकले.

माना जमात ही प्रामुख्याने विदर्भातील जिल्हामध्ये मोठ्या प्रमाणात वास्तव्यास असून माना ही स्वतंत्र आदिवासी जमात आहे. तिचो

स्वतंत्र धार्मिक, सामाजिक, सांस्कृतिक पंपंगा आहे. केंद्र शासनाच्या अनुसूचित जमातीच्या यादीमध्ये माना हि जमात क्रमांक १८ वर नमूद आहे. सन १९५५ मध्ये काका कालेलकर आयोगांनी माना जमातीला अनुसूचित जमातीचे सर्व अधिकार व हक्क बहाल केलेले आहे. मात्र नागपूर येथील आदिवासी क्षेत्रवर्धन मुक्ती दिवस निमित्य जाहीर कार्यक्रमात माजी सामाजिक न्यायांमधी शिवाजी मोर्यो यांनी आदिवासी माना जमाती बाबत हमारी सरकार आवी तो हायर जमाती बाबत असेही वर्ष तो हायर

पावर कमिशन नेमो, उसमें गलतीसे जो जो जारीगा आवी उसमें जो गलतीसे एट्री आवी है उसमें माना भी है. यह माना भी गलत है, यह गोंड माना उसके लिये है. सब माना के लिए नहीं है यह गलत है इसको निकाल डालो, अशा प्रकारचे असंविधानिक वक्तव्य करून सर्वोच्च न्यायालय यांनी दिलेल्या दिनांक ०८/०३/२००६ च्या निर्णया विरुद्ध असुन सर्वोच्च न्यायालयाचा अपेक्षान केलेला आहे. माना जमाती संबंधाने वारवार असे वक्तव्य केल्या जात असते. त्यांचे हे

विधान केवळ द्वेष भावना आणि आकासापोटी असून संपूर्ण माना जमातीचा अवामान केलेला आहे. त्यामुळे जमाती जमातीत तेढ निर्माण करून अशाताता व संभ्रान निर्माण होत आहे. यावर आठा घालण्यासाठी चंद्रपूर जिल्हातील चिमूरु तालुक्यातून १० हजार आदिवासी माना जमातीच्या बांधवांनी अपर जिल्हाधिकारी कायालिय चिमूरु येथे धडक मोर्चा नेतृत्व निषेध व्यक्त केला. निवेदन देण्यापूर्वी उपस्थिताना आदिवासी माना जमात जमातीच्या व्युत्पन्न तालुका शाखा चिमूरु, माना

आदिम जमात मंडळ मुंबई तालुका शाखा चिमूरु, तसेच समव्यय समितीचे प्रतिनिधी त्याच्यामध्ये सामाजिक कायंकरते यांची भाषणे झाली. त्यानंतर प्रतिनिधी चिमूरु यांनी अपर जिल्हाधिकारी यांना निवेदन देवन शिवाजी मोर्यो यांनी मंत्री यांच्यावर गुन्हा नोंदवण्यात यावा. अशी मागणी केली भविष्यात माना जमातीचे विरोधी असे वक्तव्य केल्यास लोकशासी मागणी तीव्र लढा देण्यात येईल. यासाठी शासन व प्रशासन सर्वस्वी जबाबदार राहील असा इशारा दिला आहे.

जिल्हाधिकाऱ्यांची महिला व बाल रुग्णालयाला भेट माता व बाल मृत्यु दर कमी करण्या करीता उपाययोजना करण्याचे निर्देश

गडचिरोली | प्रतिनिधी

जिल्हातील आरोग्य व्यवस्था तपार असावी, रुग्णांना वेळेवर उपचार मिळावेत, यासाठी जिल्हाधिकारी संजय मिना यांनी येथील महिला व बाल रुग्णालयास अकामिक भेट देऊन रुग्णालयाची तपासणी केली. भेटी दरयान जिल्हा शास्त्री चिकित्सक डॉ. प्रमोद खांडाळे, महिला व बाल रुग्णालयाच्या वैद्यकीय अधिकारी डॉ. माधुरी किलानके व रुग्णालयांतर्गत कायरीत डॉक्टर्स व इतर कायरीची उपस्थित होते.

यावेळी जिल्हाधिकाऱ्यांनी रुग्णालय प्रशासन, डॉक्टर्स व कायरीची यांच्यांनी संवाद साधाला. प्रसुतीपूर्व व प्रसुतीपश्चात यांच्याचा काळजीबाबत त्यांनी सूचना दिली. लगतच्या राज्यांतून, जिल्हातील रुग्णालयाला तालुकास्तरावरून प्रसुतीला संदर्भित होत असल्याने १०० भरती रुग्णसंख्या क्षमता असलेल्या गडचिरोलीच्या महिला व बाल रुग्णालयात २०० ते २५० रुग्ण भरती होत असतात व त्यामुळे उपलब्ध मनुष्यबळावर ताण पडत असल्याचे वैद्यकीय अधिकारी डॉ. माधुरी किलानके यांनी सांगितले. रुग्णालयाच्या क्षमतेच्या बाबत जाऊन सुमारे दुपट ते अंडीच पट रुग्ण रुग्णालयात भरती होत असले तरी आशा परिस्थितीतही रुग्णालयात

युरोसा औषधी साठा व स्वच्छता असल्याची तसेच महिला व बालरुग्णालय अत्याधुमिक उपकरणे व सुविधा यांनी सज्ज असल्याची जिल्हाधिकारी यांनी खाली केली. १०० खालीच्या अतिरिक्त एमसीएच विंगचे बांधकाम लवकरात लवकर पूर्ण करण्याबाबत जिल्हाधिकारी यांनी संबंधित अभियांत्रांना आदेश दिले. त्या अनुषंगाने वर्ग-३ व वर्ग-४ कर्मचाऱ्यांच्या मागणीबाबत प्रताव सादर, करण्यालयांसाठी जिल्हा शास्त्रीचिकित्सक यांना निर्देश दिले. रुग्णालयातील दुर्घे मोङ्ड्युलर शल्यक्रिया गृह मुरु सुरु रुग्णालयाबाबत व निर्जितकारणाबाबत जिल्हाधिकारी यांनी संविधानांना सुचना दिल्या. डॉक्टरांनी

सकाळी व सायंकाळी आणि गरजेप्रमाणे भरती रुग्णांची तपासणी करून उपचार करावा व तसेच विशेष नवजात काळजी कक्ष (एस. एन. सी. यु.) मधील भरती बालकाकडे विशेष लक्ष देण्याबाबत सागितले. रुग्णालयाचे विद्युत व अशी विरोधी उपयोगेजांनाचे अनेकण पूर्ण झालेले असून त्याचे ना-हरकत प्रमाणपत्र त्वरीत प्राप येण्याबाबत जिल्हाधिकारी यांनी निर्देश दिले. माता मृत्यु व बाल मृत्यु दर कमी करण्याकरीता सर्व उपाययोजना तसेच सर्व माता मृत्यु व बाल मृत्यु यांचे वेळेत अनेकण करून योग्य त्या उपयोगेजाना त्वरीत राबविण्याबाबत जिल्हाधिकारी यांनी आदेश दिले.

युवकांनी आपल्या संस्कृतीची ओळख बाह्य जगाला करून घावी : सीईओ आयुषी सिंह

गडचिरोली | प्रतिनिधी

येथील आदिवासी संस्कृतीची समृद्ध आहे आणि तिचा अभियान बालात भिलाशेत्या संधीतून बुकातीनी आपल्या संस्कृतीची ओळखबाबा जागात नाही यांनी, असा मोलाचा संदर्भ मुख्य कायंकरी अधिकारी, आयुषी सिंह यांनी युवकांना दिला. नेहरू युवा केंद्र आणि केंद्रीय राखीव पोलिस दल यांच्याद्वारे आयोजित १५ व्या आदिवासी युवा आदान प्रदान कार्यक्रम अंतर्गत ३० युवकांची तुकडी चंद्रिंगडासाठी रुग्णालयात रुग्णालयात नाही. आदिवासी युवा आदान प्रदान कार्यक्रम अंतर्गत ३० युवकांची संबंधित अधिकारी आयुषी सिंह यांनी युवकांना दिला.

आयुषी सिंह पुढे म्हणाल्या, आपल्या मनातील एकांकी तालुक्यातील एकूण २५ आदिवासी युवकांना पोलीस नेहरू युवा केंद्र गव्हर्नमेंट भारतीतील विविध ९० मंडळ शहरांमध्ये पाठवले जाणार आहे. या कायंकरीचा मुख्य उद्देश आदिवासी तपासणांना भारतात करून देणे, विविधेतील एकलोची संकल्पना इतरा विविध व्यवस्था तपासणांना भारतात करून देणे, विविधकांना उपक्रम आणि औद्योगिक तपासणांना इतरा विविध व्यवस्था तपासणांना भारतात करून देणे, केळे नेहरूलग्यस गडचिरोली जिल्हातील अहेरी, भारतात करून देणे, आपल्या संस्कृतीची समृद्ध आहे आणि तिचा अभियान बालात भिलाशेत्या संधीतून बुकातीनी आपल्या संस्कृतीची ओळखबाबा जागात नाही यांनी, असा नेहरू युवा केंद्र आणि केंद्रीय राखीव पोलिस दल यांच्याद्वारे आयोजित १५ व्या आदिवासी युवा आदान प्रदान कार्यक्रम अंतर्गत ३० युवकांची तुकडी चंद्रिंगडासाठी रुग्णालयात रुग्णालयात नाही. आदिवासी युवा आदान प्रदान कार्यक्रमाला विविध युवांना यांची अधिकारी आयुषी सिंह यांनी युवकांना दिला.

ओलीताखाली शेती करण्यास शासनाने मदत करावी - डॉ. अंकुश आगलावे कुलगुरु पंजाबाबव कृषी विद्यापीठास दिले निवेदन

वरोरा | प्रतिनिधी

आंतरराष्ट्रीय कापुस दिनावे औंचित्य साधून पिंडिकेन्ही इंडो काउंट कास्पूस उत्कर्षात प्रकल्प, कृषी संशोधन केंद्र एकांकुरा येथे नक्ताच कायरीक्रम संपन्न झाला. या कायरीक्रमात पंजाबाबव करावा व शरद घटाक व अधिकारी वाराची चमु उपस्थित होते. कुलगुरु घटाक यांनी विविध प्रकल्पाना भेटी देवून समस्या जाणून घेतल्या. एकांकुरा प्रकल्पाचे काम उत्कर्ष असल्याची खाली यावेळी दिली. पालंगटी तथा सांस्कृतिक व वरे मंत्री सुधीर मुनांगीवार यांनी पंजाबाबव कृषी विद्यापीठास दिले निवेदन. यावेळी कृषी विद्यापीठास दिले निवेदन.

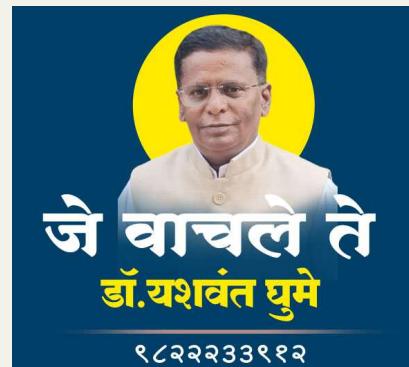

व खाण्डेशातील शेतकरी यांचे उदाहरण देवून बागायती शेती करता येईल व शेती ओलीताखालील आणण्यास कायरी उपयोगेजाना करावा व लागून कर्मी खाचात जास्त उत्पादन करून देण्याचे येतील निवेदन द

सह्याद्रीचा राखणदार

जागतिक ट्याल दिवस

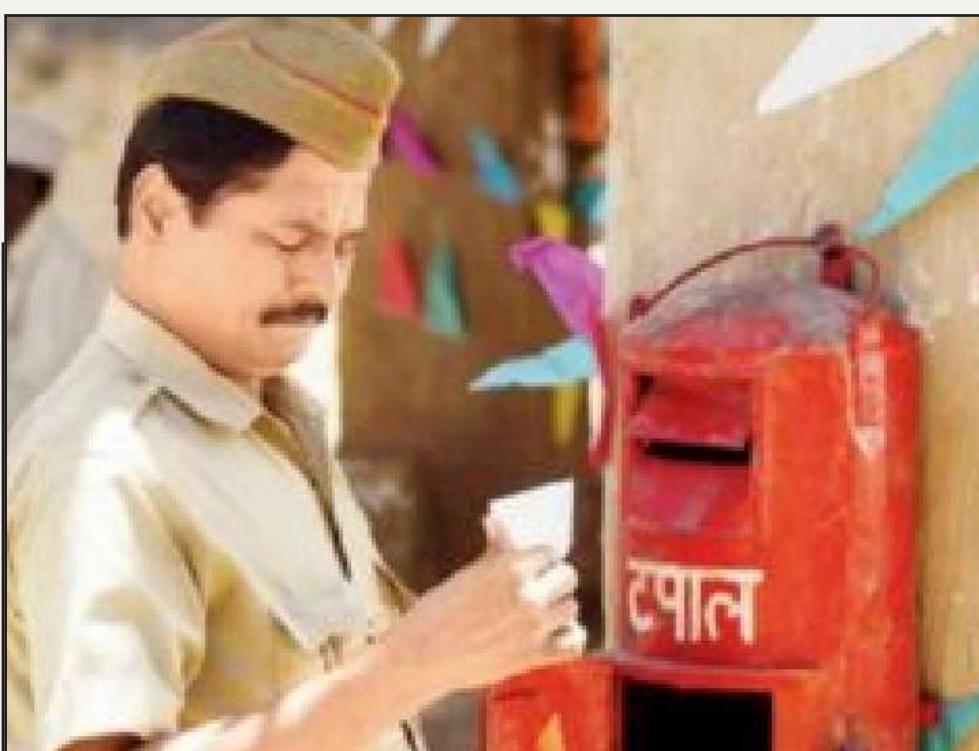
काल जागतिक टपाल दिवस होता. अपवाद वगळता याची अनेकांना कल्पना नसावी असे वाटते. अलीकडे छोटीसे निमित्त मिळाले तरी सोशल मीडियावर वावरण्याची संधी कोणी सोडत नाही. शुभेच्छांसाठी आपण बहाणे शोधत असतो. कालच्या जागतिक टपाल दिवसाची कल्पना असती तर सोशल मीडियावरती दिसली असती. काळाच्या ओघात विस्मृतीत जात असलेल्या टपाल सेवेचे महात्म्य सगळ्यांनी समजून घेणे आवश्यक वाटते. कधीकाळी अनेकांच्या चेहऱ्यावर आनंद फुलविणारी, जीवनात चैतन्य निर्माण करणारी

कालची तारीख ९ ऑक्टोबर. काय विशेष होता
या तारखेला? काही आठवतं का? नाही
आठवत ना? बरोबर आहे. कसे आठवणार?
आजच्या मोबाईल, इंटरनेटच्या जमान्यात
आपल्या जुन्या गतकालीन वैभवशाली स्मृती
आपण जणू विसरत चाललो आहोत की काय
असे वाटायला लागले आहे. असे वाटण्याचे
कारणही तसेच आहे. कालचा दिवस म्हणजे ९
ऑक्टोबर हा जागतिक टपाल दिवस होता.
कधीकाळी हा दिवस जागतिक टपाल दिन
म्हणून धडाक्यात साजरा व्हायचा. परंतु काल
त्याचे फारसे अस्तित्व जाणवले नाही. उठसुठ
विविध जागतिक दिन साजरे काण्यासाठी मप्पर
करणारे आपण सगळे राबराब राबतो. परंतु हा
दिवस सोशल मीडियावर फारसा दिसून आला
नाही. म्हणून हा टपाल दिन आज दीन म्हणजे
खरोखरच गरीब झाला आहे की काय असे
वाटायला लागले आहे. हा दिवस काळाच्या
ओघात गडप झाला आहे की काय अशी
मनाला रुखरुख वाटली. कारण काही अपवाद
वगळता सोशल मीडियावर कुठेही तो
हुद्दूताना दिसला नाही. अलीकडे लहानलहान
प्रसगातून निमित शोधत सोशल मीडियाच्या
माध्यमातून भावना व्यक्त करणारी तरुणाई
टपाल दिनाबाबत इतकी उतासीन कशी

समजले नाही. अनेक युवकांना विचारणा केली
असता टपाल म्हणजे काय? टपाल कशाला
म्हणतात? असा प्रतिप्रश्न त्यांच्याकडून
ऐकायला मिळाला. यावरनं विद्यमान तरुण
पिढीचे ज्ञान किती विस्मृत होत चालले आहे हे
लक्षात येते. दरवर्षी ९ ऑक्टोबरला जागतिक
टपाल दिवस

साजरा केला जातो. जगत दरवर्षी टपाल दिवस साजरा करण्याचा हेतू एवढाच की, टपाल सेवा आणि त्यातील विभागांविषयी लोकांमध्ये जागरूकता निर्माण करणे. त्याची माहिती अशी सांगतात की, युनिव्हर्सल पोस्टल युनियनची उभारणी करण्यासाठी १८७४ मध्ये स्विझर्लंडची राजधानी बर्न येथे २२ देशांनी मिळून करारावर सही केली होती. १९६९ मध्ये आयोजित केलेल्या संमेलनात जागतिक टपाल दिनाची घोषणा करण्यात आली. १ जुलै १८७६ ला भारत युनिव्हर्सल पोस्टल युनिव्हर्सल सदस्य होणारा पहिला आशियाई देश ठरला. हा झाला इतिहास. परंतु काल सोशल मीडियावर काही अपवाद वगळता हा टपाल दिवस कुठेही साजरा होताना दिसला नाही. अलीकडे तरुणाई दररोज कुठल्या ना कुठल्या प्रकारचे जागतिक दिवस साजरे करत असतात. असा एकही दिवस उगवत नाही की ज्या दिवशी सोशल मीडियावर जागतिक दिवसाच्या आठवणी होत नाही. दररोज कुठला ना कुठला जागतिक दिवस आपल्याकडे साजरा होत असतो. परंतु काल मात्र तसे आढळले नाही. याचे कारण काय तर नव्या पिढीला जुन्या मौलिक गोर्झीचा विसर पडत चालला आहे. त्याचे हे उदाहरण म्हणता येईल. टपालाचे महत्व काय होते हे साधारणत: २०-२५ वर्षांपूर्वीच्या पिढीला विचारा. त्या काळात डॉकावून बघितले तर आपल्या लक्षात येईल जेव्हा मोबाईल, इंटरनेट नव्हते तेव्हा दागमध्ये संगले पोस्टमन्टादाची वाट बघत

असायचे. विशेषतः रक्षाबंधन, दिवाळी, गुढीपाडवा, ख्रिसमस, ईद वगैरे अशा विविध धर्माचे महत्त्वपूर्ण सणानिमित्त लोक, नातेवार्इक, शुभचिंतक त्या दिवशी टपालाच्या माध्यमातून पोस्ट कार्ड व शुभेच्छा संदेश पाठवून एकमेकांना शुभेच्छा द्यायचे. त्यातून दिसणारा गोडवा मनाला आनंद व गरावा देऊन जायचा. महाविद्यालयीन युवक युवती टपालाच्या माध्यमातून शुभेच्छा संदेश पाठवून आपल्या भावना एकमेकापर्यंत पोहोचवायचे. दशकापूर्वी पोस्टमन, चिट्ठी, पोस्टकार्ड, डाकघर, पोस्टऑफिस, आंतरदेशीय पत्र, शुभेच्छा पत्र अशा विविध प्रकारच्या साधनांची व शब्दांची दुनियाच निराळी होती. आता ते सगळे स्वप्रज्ञन वारते या माध्यमातून

समाजमन अभिव्यक्त व्हायचे.आपल्या भावनांची
देवाणधेवाण करायचे. समाज मनाची लोकप्रिय
भावना लक्षात घेता त्या काळात या विषयावर
अनेक चित्रपटही निघाले आहेत. फर्स्ट लव
लेटर असो की संजय दत्तचा नाम चित्रपट असो.
नाम चित्रपटातील पंकज उदास यांनी गायलेले ते
गाणे अजूनही अनेकांच्या डोळ्यात पाणी
आणते. चिठ्ठी आयी है, चिठ्ठी आयी है, बडे
दिनोके बाद,दे वतनो को याद,वतनसे चिठ्ठी
आयी है.अशा कितीतरी गाण्यांच्या ओळी
ओठांवर तरळत होत्या.तेव्हा मनातील भावना
व्यक्त करण्यासाठी पोस्ट ऑफिस, पोस्टमन
याशिवाय दुसरा पर्याय नसायचा. सासुरवाशीण
व माहेरकडील मंडळी एकमेकांच्या पत्राची
एवाद्या चातकापाणे बाट बघत सगळ्यांना

आतुरतेने पोस्टमनदादाची प्रतिक्षा
असायची. सायकलवृन येणारा
पोस्टमनदादा दिसला रे दिसला की सारं
गांव त्यांच्याभोवती गोळा होत. अनेकांच्या
आशा काहीतरी निरोप आला म्हणून
पल्लवीत व्हायच्या. अपेक्षित पत्र मिळाले
नाही की अनेकांच्या चेहन्यावर उदासी
पसरायची. पोस्टमनदादा गावकज्यांच्या
सुखदुःखाचा साक्षीदार असायचा. केवळ पत्र
आणून देणेच पोस्टमनचे काम नसायचे.
अनेकदा संबंधित आपस्सवकीय निरक्षर
असल्याने ज्यांना वाचता येत नाही त्यांना
पत्र वाचून देण्याची जबाबदारी सुद्धा
पोस्टमनदादाचीच असायची. त्यामुळे
अनेकांच्या व्यक्तिगत जीवनाशी आणि
भावनांशी पोस्टमनदादाचे नाते आपोआपच
जुळायचे. परंतु मोबाईलच्या जमान्यात
आता टपाल हृष्पार झाले आहे. कधीकाळी
या टपाल सेवेने संवेदनशील जनमाणसांच्या
भावना जपण्याचे काम केले. पूर्वी पत्रलेखन
हा माणसाच्या आयुष्यातील महत्वाचा घटक
असायचा. जुन्या पिढीला विचारा. प्रिय,
तिर्थरूप, तिर्थस्वरूप, सप्रेम नमस्कार,
विनंती विशेष, पत्र लिहिण्याचे कारण की,
हे शब्द ऐकले तरी आजही मन कसे मोहरून
येते. १०-१५ पैशांमध्ये घरभर आनंद
पसरायचा. दहा-पंधरा पैशाचे हे पोस्टकार्ड
अनेकांच्या मनाला आनंद देऊन
जायचे. आता काळाच्या ओघात हे सगळे
गडप झाले आहे. अनेकांकडे पैसा आला,
संपत्ती आली. परंतु पंधरा पैशांच्या पत्रातील
आनंदाची सर लाखो रुपयांना
नाही. संपर्कासाठी टपाल हेच मुख्य माध्यम
असल्याने ती अनेकांच्या जगण्याची
लाईफलाईन होती. आता हे सगळं कालबाह्य
झाल्याने नवीन पिढीला त्यातील संवेदना
काय कळणार?

सत्कार्याने व निश्चित ध्येय गाठण्याच्या निश्चयाने जी व्यक्ती झपाटलेली असते त्या व्यक्तीच्या विधायक कार्याला काळ, वेळ, परिसर व परिस्थिती मर्यादा घालू शकत नाही. अशी माणसं कोणत्याही अडचणी आणि वाईट परिस्थितीचा बाबू करत नाहीत. अनंत अडचणी आल्या तरी त्या अडचणीवर मात करत प्रत्यक्ष बिकट परिस्थितीवर आरुढ होऊन संकटाशी दोन हात करत हाती घेतलेले कार्य सिद्ध करण्यासाठी अहोरात्र झटतात. स्वतःसाठी कमी पण जनकल्याणासाठी जास्त जगणाऱ्या व्यक्तींसमोर साक्षात संकटे आणि बिकट परिस्थितीही हात टेकल्याशिवाय राहत नाही. हे मात्र सत्यच आहे. अशी माणसं दुसऱ्याच्या डोळ्यातील अशू पुसून त्यांच्या जीवनात आनंदाची बाग फुलवित असतात. इतरांच्या आयुष्यातील आनंदाची पहाट पाहून स्वतः आनंदी राहणारे व्यक्ती फार कमी पहावयास मिळतात. जगाच्या सुखातच आपले सुख शोधणाऱ्या व जनसामान्यांच्या भल्यासाठी अहोरात्र झिजणाऱ्या व्यक्ती म्हणजे एखाद्या देवदूतापेक्षा कमी नाहीत. मी प्रत्यक्ष देवदूत पाहिला नाही. पण आपल्या कर्तुत्वाने यशाची शिखरे पादाक्रांत करत आपले सकल आयुष्य दुसऱ्यासाठी झिजवून सद्या लोकसेवक ठरलेल्या आदरणीय श्री तुकारामजी पवार साहेबांच्या रूपाने मी एक देवदूतच पाहिला. असे म्हणणे अतिशयोक्ती होणार नाही. अशा या कर्तुत्वान व दृढनिश्चयी व्यक्तिमत्त्वाला मी लहानपणापासूनच पाहत आलो आहे. माझ्यासह अनेकजनांनी त्यांच्या कार्याची व व्यक्तिमत्त्वाची प्रेरणा घेऊन यशस्वी झाली आहेत. यात तिळमात्र शंका नाही. लद्दनपणापासूनच त्यांना मी आपला आर्तर्थ मानत आलो आहे. अशा या आर्तर्थ लोकसेवकाबद्दल मला त्रिलोकाची संधी मिळाले दी माझ्यासाठी स्वप आनंदाची बाब आहे.

माणिकगड पहाडावरील शैक्षणिक क्रांतीचा अथदृत-तुकारामजी पवार

या कर्तुत्व संपन्न व्यक्तिमत्त्वाचा जन्म १० ऑक्टोबर १९५३ ला नांदेंड जिल्ह्यातील कंधार तालुक्यात असलेल्या शेकापूर या छोट्याशा गावात झाला. आदरणीय तुकारामजी पवार यांची जन्मभूमी मराठवाड्यातील शेकापूर असली तरी त्यांची कर्मभूमी मात्र पूर्वे विदर्भातील चंद्रपूर जिल्ह्यातील शेवटच्या टोकावरील जिवती तालुक्यात असलेल्या अतिदुर्गम परिसरातील पट्टीगुडा नं. १, हे आपले गावच नव्हे तर संपूर्ण जिल्हा त्यांची कर्मभूमी झाली आहे. १९६५ मध्ये महाराष्ट्रात पडलेल्या भीषण दुष्काळाने मराठवाडा हा जास्त प्रभावित झाला. या दुष्काळप्रसंगी मराठवाड्यातून अनेक लोक कामाच्या शेथात जिवती तालुक्यातील माणिक गड पाहाडावर आले. इथे आलेल्या लोकांपैकी काहीजण मराठवाड्यातील आपल्या मूळ गावी परत गेले. पहाडावरील जंगल व विपल प्रमाणात

डॉ.माधव कांडणगिरे

चारापाण्यावीना गुरेढोरे मरू लागली होती. या गुरांना कसे वाचवायचे असा गंभीर प्रश्न त्यांच्या कुटुंबीयांसमोर पडलेला असताना त्यांना माणिकगड पहाडा बदल माहिती मिळाली. मुक्या जनावरांवर निरतिशय प्रेम करणाऱ्या या कुटुंबाने आपल्या गुरा ढोरांसाठी आपण कुठेही जाऊ पण गुरांना वाचवू असा ठाम निश्चय केला. आणि आपली गुरे ढोरे वाचविण्यासाठी इ.स. १९७० मध्ये मजल दरमजल करत ते जिवती तालुक्यातील माणिकगड पहाडावर येऊन गुराढोरांना अन्न पाण्याला लावले. निव्वळ गुराढोरांसाठीच पहाडावर पिटिगुडा येथे ते स्थिरावले. गुरांना वाचविण्यासाठी स्थलांतरित झाले ते व्हा आदरणीय तुकारामजी पवार हे नांदेड येथील सायन्स कॉलेजमध्ये शिक्षण घेत होते. अशा बिकट परिस्थितीतही त्यांनी आपले शिक्षण सुरुच ठेवले. त्यांच्या आई-बंडिलांनी शिक्षणासाठी

गंडणगिरे त्यांना सतत प्रोत्साहित केले. साहेबांचे महाविद्यालयीन शिक्षण पूर्ण होईपर्यंत पहाडावरील लोक मात्र अनेक समस्यांना तोंड देत संघर्ष करत येथे बन्यापैकी स्थिरावले होते. त्यात पवार साहेबांचे कुटुंबांनी होते. नांदेड येथे महाविद्यालयीन शिक्षण घेत असताना पवार

झालेला होता. या परिसरासाठी व येथील लोकांसाठी आपण काहीतरी सेवाभावी कार्य केले पाहिजे. असे त्यांना वारंवार वाटायचे. आपल्या आईवडिलांनी आपल्या शिक्षणासाठी अतोनात प्रयत्न केले. आपल्याला शिकविले आपण उच्चशिक्षित झालो. असे त्यांना सतत वाटायचे. या परिसरातील जीवधेण्या समस्या बघून ते अस्वस्थ व्हायचे. यातूनच त्यांच्या डोक्यात शैक्षणिक सेवेचा विचार आला. या काळी या परिसरात कुठेही शिक्षणाची सोय नाही. असे लक्षात आल्यानंतर आपण आपल्या पहाडावरील लोकांसाठी व त्यांच्या मुलांसाठी शिक्षणाची सोय करून दिली पाहिजे असे त्यांनामनोमन वाढू लागले. इथूनच त्यांच्या विधायक कार्याची सुरुवात झाली. आदरणीय श्री तुकारामजी पवार यांनी विद्यार्थी दर्शेतच १९७९ मध्ये 'श्री जनजागृती शिक्षण प्रसारक मंडळ'ची स्थापना करून आपल्या शैक्षणिक सेवेला सुरुवात केली. पुढे आपल्या शैक्षणिक कार्याचा विस्ताराकरत १९९२ मध्ये 'धनाजी नाईक शिक्षण प्रसारक मंडळ' या दुसऱ्या शैक्षणिक संस्थेची स्थापना करून या दोनही संस्थांच्या माध्यमातून अतिरुपांग, आदिवासी बहुल व नक्षलग्रस्त भागात निवासी आश्रम शाळा, वसतिगृह, कनिष्ठ महाविद्यालय व महाविद्यालय अशा वेगवेगळ्या शैक्षणिक घटकांच्या माध्यमातून पवित्र ज्ञानदानाचे कार्य अविरत पने सुरु आहे. या शाळा महाविद्यालयांमध्ये शिक्षण घेऊन येथील विद्यार्थी विविध प्रशासकीय पदावर अनेक विभागात देश

